

İzmir’de Düzenlenen Bir Turnuva: 1925 Spor Âlemi Turnuvası

Aydın Efe* - Ümmügülsüm Candeğer*

Giriş

Futbolun, ilk nerede ve ne zaman ortaya çıktığı tam olarak bilinmemekle birlikte milattan önceki dönemlerde birçok toplum tarafından oynandığı; Çin, Japon, Türk ve Mısır’a ait duvar resimlerinin ve yazılı tarihi kaynakların incelenmesi sonucunda anlaşılmıştır. Yazılı çizili kaynaklara göre futbolun, M.Ö. 5000-2500 arasında Çin’de, daha yakın dönemlerde Mısır’da başladığını söylemek mümkündür. Futbol oynayan toplumların yaşadığı coğrafyadan, iklimden ya da inanç sisteminden etkilenen bir oyun olduğundan dolayı kurallarında ve oynanış şekillerinde farklılıklar ortaya çıkmaktadır¹. Türklerde futbol, Kaşgarlı Mahmut’un *Divan-ı Lügat’it-Türk* adlı eserinde *Tepük* olarak isimlendirilen bir oyun olarak geçmektedir. Ancak tepük karşılaşmalarında zaman zaman çatışmaların çıkmasından dolayı bu oyunun günah olarak nitelendirildiği de bildirilmektedir².

Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e göre sporun gayesi, “Biz henüz Avrupa derecesine gelmedik. Sporda tek ve sarıh gaye gözetmek lazımdır. Sporu ya propaganda için yapacağız yahut da bedenî tekâmülümüzü temin için yapacağız³.” şeklinde ifade edilmiştir. 1926 yılındaki bir başka konuşmasında ise:

* Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, Çankırı/TÜRKİYE aydinefe@karatekin.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0001-6178-9904> DOI: 10.37879/978-975-17-6294-8.2025.985

** Doç. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, Osmaniye/TÜRKİYE, ummugulsuncandeğer@osmaniye.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0002-6717-9311> DOI: 10.37879/978-975-17-6294-8.2025.985

1 Ünsal Tazegül, “Farklı Toplumlarda Futbolun Tarihi”, *Akademik Bakış Dergisi*, S. 64, Kasım-Aralık 2017, s. 178.

2 Tazegül, agm., s. 184.

3 *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri- III (1918-1937)*, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları:1, 5. Baskı, Ankara 2006, s. 86, (Sporun Gayesine Dair (16. VIII. 1923) Ankara Türkocağı toplantısında Ali Sami (Yen) Bey’in verdiği bilgi üzerine”.

“Efendiler; cihanda spor hayatı, spor âlemi çok mühimdir. Bunu siz müte-hassıslara izahtan müstağniyim. Bu kadar mühim olan spor hayatı, bizim için daha mühimdir. Çünkü ırk meselesidir. Irkın ıslah ve küşayişi meselesidir, istifa-sı meselesidir ve hattâ biraz da medeniyet meselesidir. Ben bu noktaları size ayrı ayrı izah etmek istemiyorum. Çünkü siz esasen bununla meşgulsünüz. Yalnız ben size millette, evlâdı memlekette sporculuğun, nazarımda ne kadar mühim olduğunu izah için şunu diyebilirim: Mukaddes vatanı, Türk milletinin yüksek şeref ve menfaatini müdafaa eden ordudur. ... Efendiler; Türk ırkında mazinin meşum, menfi, bîmâna izleri kalmıştır. Bunun esbab-ı tarihiyesini başka vesilelerle çok kere izah ettim. Tekrar etmiyeceğim. Yalnız görüyorsunuz ki, tarihlerde cihanlar hâkimi olmuş koskoca Türk milletine, bugünkü neslimiz varis olduğu zamanda, bu koca milleti biraz zayıf, biraz hasta, biraz cılız bulmuştuk. Efendiler; gürbüz, yavuz evlâtlar isterim. Bunları yetiştirmek ted-birlerini ve mes’uliyetini üzerinize almış adamlarsınız. Bu neticeyi görmezsem hakkınızdaki muhabbetim, itimadım ancak o zaman zail olur⁴.” demiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında spora bakış bir neslin yeniden inşası olarak görülmüştür. Neslin inşası için bedeninin terbiye edilmesine ve sağlıklı bir nüfus oluşturmaya çalışılmıştır. II. Meşrutiyet döneminde özellikle İstanbul’da spor kulüplerinin birbiri ardına açılması ve birbirleriyle müsabakalar yapması ise bu konuyla ilgili bir medya organının yayın hayatına girmesine de vesile olmuştur. Zafer Toprak’a göre Osmanlı Devleti’nin son döneminde spor ile ilgili ilk sayılabilecek yayın organı Spor Âlemi dergisidir. Aynı zamanda Milli Mücadele döneminin devam ettiği yıllarda spor ile ilgili çıkarılan der-gilerden biridir.

Spor Âlemi dergisi 6 Teşrinisani 1919 tarihinde yayın hayatına başlayıp 1928 yılına kadar Osmanlıca olarak basılmıştır. 1929 tarihinde ise yeni Türk Alfabeti ile basılarak yayın hayatına devam etmiştir. Başlangıçta on beş gün-de bir yayınlanan dergi, 1925 yıllarında haftalık olarak basılmıştır. Derginin yedinci yılında, 1925 yılında, 51 sayısı mevcuttur. İmtiyaz sahibi Çelebizade Said Tevfik, başyazarı (sermuharrir) Burhaneddin Bey olan bu derginin günümüz süreli yayın arşivlerinde bazı sayılarına ulaşılabilirken bazı sayılarına ulaşılammaktadır⁵.

4 *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri- II (1906-1938)*, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları:1, 5. Baskı, Ankara 2006, s. 259, (Türk Sporcuları ile Bir Konuşma, (30. IX. 1926) Çankaya’da Cumhurbaşkanlığı köşkünde Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı kongresi adına gelen heyete söylenmiştir.)

5 *Spor Âlemi*, S.1, s.1, (6 Teşrinisani 1919); Zafer Toprak, “Türkiye’de Sporun Tarihi ve Spor Âlemi Dergisi ve Türkiye’de İdman”, *Tombak – Antika Kültürü Koleksiyon ve Sanat*

Spor Âlemi dergisi ilk sayısını 6 Teşrin-i Sanî 1919’da çıkarmış olmakla birlikte konuyla ilgili yapılan çalışmalardan Zafer Toprak dergi ile ilgili imtiyaz sahibi, başyazarı gibi bilgiler verdikten sonra derginin kısa bir tanıtımını yapmıştır⁶. Ali Eroğul hazırladığı yüksek lisans tezinde dergideki futbol haberlerinden yararlanmıştır. Çalışmasında 1 Ocak 1925’ten 26 Mayıs 1926 tarihli dergiye geçmiş dolayısıyla aradaki nüshalara ulaşamamıştır⁷. Yine Milli Kütüphanede bulunan Eski Harfli Süreli Yayınlar listesinde de derginin 1925 yılına ait sadece 6. Yıl Sayı 45 nüshası bulunmaktadır⁸. Mustafa Mutlu’nun Türkiye’de basketbolun tarihi ile ilgili yaptığı çalışmada da yine 1925 yılına ait nüshaların kullanılmamış olduğu tespit edilmiştir⁹. Dolayısıyla elimizde bulunan derginin 1925 yılına ait nüshaları ilk kez kullanıldığı için bu çalışma orijinal bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Spor Âlemi Dergisi Turnuvası (1925)

Spor Âlemi Dergisi tarafından İzmir’de düzenlenen turnuva müsabakalarına İzmir futbol kulüplerinden, dönemin önemli takımlarından, Karşıyaka ve Altınordu katılmışlardır. İzmir şampiyonu olan Altay bazı sebeplerden dolayı turnuvaya katılmamış ve yerine yeni kurulan Göztepe kulübü turnuvaya dâhil olmuştur.

Planlanan turnuva fikstürüne göre turnuva müsabakaları üç hafta devam edecek şekilde düzenlenmiştir. Dördüncü hafta ise ikinci ve üçüncü olan kulüplerin karması ile turnuva birincisi son defa olmak üzere bir maç yapacaklar ve bu üç maçın galibi Spor Âlemi Dergisinin kıymetli vazosuna sahip

Dergisi, S. 20, 1998, s. 5-9; Ömer Alanka, Ülhak Çimen, Fatih Değirmenci, Asiye Ata, “Osmanlıca Spor Süretilerinin Tespiti, Arşiv Araştırması ve Dijitalizasyonu”, *Kesit Akademi*, C 8, S. 32, 2022, s. 311-327; Ali Eroğul, *Spor Alemi (1919-1929) A Turkish Sport Magazine in the Transition Period from the Ottoman Empire to the Turkish Republic*, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010; Onur Yıldız, “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Spor Dergileri”, *Kitaplar İle Geçen Bir Ömür Mustafa Vedat Sönmez’e Armağan Kitap ve Kütüphane*, editörler: Alpaslan Demir, Tuba Tombuloğlu, Sezai Balcı, Efe Akademi Yayınları, İstanbul 2021, s. 406; İmren Önder, *Milli Mücadele Dönemi Spor Faaliyetleri (Spor Âlemi Dergisine Göre 1919-1922)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1994, s. 1.

6 Zafer Toprak, agm., s. 5-9.

7 Ali Eroğul, *agt.*, s.159-160.

8 <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/Periodicals/Catalog/Issue/?IssueId=51880>, Erişim: 26.12.2023.

9 Mustafa Mutlu, “Basketbolun Türkiye’de Doğuşu ve Gelişimi (1938 Yılına Kadar)”, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C 13, S. 3, Eylül 2023, s. 1681-1698.

olacaktır. Turnuvanın ilk maçının Karşıyakaspor ile Göztepe arasında oynanması kararlaştırılmış, fakat bu gerçekleşmemiştir. Turnuva 16 Ekim 1925 tarihinde başlamıştır.

İlk maçın oynandığı gün kapalı bir hava vardır. Her an yağmurun yağma ihtimali ümitleri kırıyordu. Futbol heveslileri, maçları seyretmekten zevk alanlar Al Sancak'taki stadyuma koşmaktan kendilerini alamıyorlardı¹⁰.

Turnuvanın İlk Hafta Maçları

Turnuvanın birinci müsabakası Altınordu ve Altınay birinci takımları arasında oynanmıştır. Bu müsabakaya her zamankinden daha zayıf bir kadro ile çıkan Altınordu müsabakayı, 3-0, kazanmıştır. Altınordu'dan Şevki, Feyzi, Zeki ve İsmail ile Altınay'dan Rıfat, Celal Tosun ve Sıtkı güzel oynamışlardır.

Turnuvanın ikinci maçı ise Karşıyaka¹¹ ile Göztepe arasında oynanmıştır¹². Karşılaşmayı Altınordu'dan Feyzi Bey, hakem olarak, yönetmiştir. Karşıyaka son zamanlarda bünyesine katılan oyuncularla kuvvetli bir takımdır.

Göztepe ise turnuvadan bir iki ay evvel Altay'dan ayrılan ve Göztepe kulübünü kuran Altay birinci ve ikinci takım oyuncularından oluşmaktaydı¹³. Göztepe nispeten zayıf olup, Karşıyaka'ya karşı galip gelmesi beklenmiyordu. Maçı Karşıyaka'nın kazanacağı düşünülmekteydi. Maçın ilk devresinde Karşıyaka, rüzgâra karşı oynamasına rağmen üstün bir oyun ortaya

10 *Spor Âlemi*, S. 8, s. 7, (29 Teşrinievvel 1341/ 29 Ekim 1925).

11 Karşıyaka Spor Kulübü, 1912 yılında kurulmuş olup İzmir'in ilk resmi Türk kulübü olarak bilinmektedir. Altay kulübü de ikinci Türk kulübü olarak 1914 yılında kurulmuştur. Bu iki kulübün kuruluşu ve dostluğu konusunda bkn. Hüsnü Tekeşin, "Altay Kaf Sin Kaf Dostluğu", *Konak Dergisi*, Kış 2020, S. 45, s. 86-87.

12 Karşıyaka ile Göztepe arasında oynanan bu maç için bazı çalışmalarda turnuvanın ilk maçı tabirini kullanılsa da bu doğru değildir. İlk maç olduğuna dair bilgi için bkz. Şeyda Sekban, *Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Yıllarında İzmir'de Spor Yaşamı (1923-1938)*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın 2021, s. 61.

13 "1925 Yılında Altay'ın Aydın'da katıldığı spor müsabakasında yönetimde bulunan Ferit Bey'e söz hakkı verilmemesi sonucu, dönüş yolunda trende çıkan anlaşmazlıkların ardından Altay'da futbol oynayan Nebil ile Vedat kardeşler, Muzaffer Koral, Ferit Simsaroglu, Necati Bey ve Nusret Bey bir spor kulübü kurmaya karar verirler. 14 Haziran 1925 tarihinde, vapur iskelesi yanındaki Mez Gazinosu'nda toplanan Göztepe semtinin ileri gelenleri (kıdemli futbolcular) ve gençler Göztepe futbol takımını kurarlar. Yapılan ilk kongrede Göztepe Fahri Başkanlığına o dönemin Valisi Kazım Dirik seçilir. ... "Göztepe kulübünün 14 Haziran 1925 tarihinde kurulduğu belirtilmektedir. Bu kulübün kurulması konusunda bk. <https://www.goztepe.org.tr/Kulup/Tarihce>, erişim tarihi: 10 Aralık 2023; Latif Karacaoğlu, *Göztepe Spor Kulübü Tarihçesi (1925-2000)*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2021, s. 19.

koydu. Bu safhada Göztepe’nin başarılı ve öldürücü akınları hiçbir netice vermemişti. Göztepe’nin zayıf müdafaasına karşı Karşıyaka gol atamamıştı. İkinci devrede ise sert esen rüzgârı arkasına alan Karşıyaka, yine gol atamadı. Göztepe’nin münferit akınlarından da bir netice beklenmiyordu. Bununla birlikte Karşıyaka’nın şanssızlığı çok fazla idi. İkinci yarıda Karşıyaka bir fırsatı kullanamadı, bazı şutları da kale direklerini sıyrarak aut oldu. Maç 0-0 berabere bitti. Maçta göz dolduran futbolcular ise Karşıyaka’dan Vahi, Saim, Ali ve Nevzat ile Göztepe’den Mimar Necati, Muzaffer, Kenan, Baha ve kaleci Abidin idiler¹⁴. Şunu belirtmekte fayda vardır. Bu maç Göztepe kulübünün ilk maçı olarak bilinmektedir¹⁵. Bu maçta Göztepe’nin ilk on biri Abidin, Ferit, Kenan, Vedat, Baha, Şadan, Naci, Necati, Muzaffer, Nebil ve Necati. Karşıyaka’nın on birini ise Malik, İsmail, Fikret, Vahi, Saim, Ali, Hamit, Ali, Halil, Nevzat ve Necati’den oluşmuştur¹⁶.

Turnuvanın ilk haftasında bulutlu ve yağmurlu bir hava ile uyuyan İzmir, 23 Ekim 1925’te, ikinci haftada ise latif ve berrak bir hava ile uyanmıştı. Alsancak, stadyumun yeni ve milli ismidir. İdman yapılacak meydanı sabahdan beri muhtelif kulüp oyuncuları kullanmaya başlamışlardır¹⁷.

Turnuvanın İkinci Hafta Maçları

Turnuvanın ikinci haftasının ilk maçı; İzmir şehrinin İngiliz takımıyla İtalyan Garibaldi takımları arasında, sabah saat 10:00’da oynanmaya başlamıştır. Maç 0-0 sona ermiştir.

İkinci maç ise Altay birinci ve ikinci takımlarının karmasıyla dokuz oyuncusu Altaylı futbolculardan oluşan Amerikan Kolej takımıyla saat 11’de başladı. Müsabakayı Amerikan koleji muallimlerinden Mister Favlerik yönetirken müsabaka son ofsait kuralı üzerine egzersiz şeklinde oynandı. Maçı Amerikan Koleji 3-2 kazanmıştır. Maçın bu skorla bitmesinin sebebi ise Altay kalecisi Fehmi’nin mektep takımında oynaması ve Altay kalesinde ise küçük bir kalecinin oynamasıdır. Daha hâkim oynayan Altay takımının yerden ve yüksekte bütün şutlarını Fehmi kurtardı. Fehmi, kolej takımının galip gelmesinin baş aktörüdür.

14 *Spor Âlemi*, S. 8, s. 7, (29 Teşrinievvel 1341/ 29 Ekim 1925).

15 Karacaoğlu, *agt.*, s. 23.

16 *Yenigün*, 18 Ekim 1925; *Anadolu*, 18 Ekim 1925; Karacaoğlu, *agt.*, s. 23.

17 *Spor Âlemi*, S. 9, s. 16, (5 Teşrinisani 1341 / 5 Kasım 1925).

Üçüncü maç ise, 16 Ekim 1925 tarihinde tehir edilen, İdman Ocağı- Yıldız takımları arasında öğleden sonra 14.50'de, Alaaddin Bey'in hakemliğinde oynanmaya başladı. İlk yarıda takımlar birbirlerine denk bir oyun ortaya koyarlarken gol bulamadılar. İkinci yarının 10. dakikasında İdman Ocağı bir gol attı ve bu gol karşılaşmanın sonucunu belirledi. Maçın sonucu 1-0 İdman Ocağı lehine idi.

Dördüncü maç ise Spor Âlemi Turnuvasının ikincisi ve ehemmiyetle beklenen Altınordu- Göztepe takımları arasında idi. Maç saat 16'da (4'te) başlarken maçın hakemliğini Mösyö Domaniko yapacaktı. Altınordu her defaki takımıyla Göztepe ise geçen haftaki takımında bir değişikliklikle, orta sahada farklı bir oyuncu ile müsabakaya çıktılar.

Oyun Altınordu'nun akınıyla başladı. Maç başlangıçtan itibaren denk bir şekilde oynanırken Göztepe'den Necati topu sürmekte iken Altınordu savunması tarafından ceza sahası içerisinde düşürülünce hakem penaltı verdi. Penaltıyı Mimar Necati gole çevirince Göztepe 1-0 öne geçti. Bu golden sonra oyun hareketlenmeye başladı. Devrenin yarısında santrafor Muzaffer sağdan aldığı güzel bir pası bir şut ile gole çevirince Göztepe 2-0 öne geçti.

Altınordu, ikinci golden sonra bastırmasına rağmen gol bulamayınca ilk yarı bu skorla bitti. İkinci yarı başlar başlamaz Altınordu oyunun kontrolünü ele geçirdi. Bu yarının 15. dakikasında Göztepe sağ bekini hatasından yararlanarak bir gol atmaya başardı. Akabinde kazandığı iki penaltıdan birini gole çevirerek maçı 2-2'ye getirdi. Başka gol olmayınca maç 2-2 berabere bitti.

Maçın güzel oynayan oyuncuları ise Altınordu'dan Şevki, Feyzi, Ziya, Tarık Nuri ve Hüseyin ile Göztepe'den Mimar Necati, Vedat, Muzaffer, Kenan, Baha ve kaleci Abidin idiler¹⁸.

Turnuvanın Finali

Yapılan maçlar neticesinde spor kamuoyunu alakadar eden Karşıyaka- Altınordu müsabakası final maçı olarak oynanacaktı. Karşıyaka, takımlarının kuvvetinden oldukça emindi. Her iki takım da maçın oynanacağı günü, Cuma'yı, bekliyorlardı. Maçın 30 Ekim 1925 günü oynanacağı biliniyordu.

Sabırsızlıkla beklenen ve Karşıyaka hesabına fena hatıralar saklayan gün gelmişti. Maçın önemi diğer oyunlara nazaran daha fazla seyircinin gelmesine sebep olmuştu. İlk maç İngiliz ve İtalyan takımları arasında yapıldı. İngilizler

18 *Spor Âlemi*, S. 9, s. 16, (5 Teşrinisani 1341 / 5 Kasım 1925).

maçı 2-1 kazandılar. Bu maçın ardından sahaya alkışlar arasında Karşıyaka ve Altınordu takımları çıktı. Fotoğraflar çekildi. Maçın hakemi Mister Favlerik idi. Maçın kadroları dergide belirtilirken futbolcuların adlarının olduğu kısım yırtık olduğundan isimlerini buraya yazamadık.

Resim 1: Karşıyaka Spor Kulübünün futbol birinci takımı¹⁹.

Karşıyakalı oyuncular, muntazam paslar ile Altınordu kalesine kadar geldiler. Altınordulu oyuncular bu akınları zorlukla karşıladılar. Karşıyaka akın akın Altınordu kalesine geliyordu. Oyun Altınordu kale sahası önünde oynanmaktaydı. Hüseyin ile Ziya'nın bazı ferdi akınları, Altınordu yarı sahasından topu uzaklaştırmaya geçici olarak bir çözüm oluyordu. Karşıyaka'nın sol taraf oyuncularından Halil, Nevzat ve Hamit arasında kurulan organizasyon, Karşıyakalı oyunculara, Altınordu kalesine kuvvetli şutlar atmalarına/çekmelerine fırsatlar hazırlıyordu.

İşte bu hararetili sıralarda Nevzat'tan aldığı pası Hamit, Altınordu kalesine çok sert bir şekilde aniden attı. Mustafa o şutu tuttu ve şanssız Karşıyakalıları bir türlü gol atamıyorlardı. Şanssızlık o derece bariz idi ki Altınordu kalesine Halil tarafından atılan bir şut, kalecinin bacakları arasından geçmesine rağmen gol olmamıştı. Maçın Karşıyaka'nın hâkimiyeti altında devam edeceği konusunda fikir birliği söz konusu idi. Altınordu mağlup olacaktı. Fakat Karşıyaka'nın mükemmel bir oyuncusu olan Nevzat sakatlanarak oyundan çıkmak zorunda kaldı²⁰. Nevzat'ın sakatlanarak oyundan çıkması arkadaşlarını müteessir etti.

¹⁹ *Spor Âlemi*, S. 10, s. 8 (12 Teşrinisani 1341/12 Kasım 1925).

²⁰ *Spor Âlemi*, S. 10, s. 8 (12 Teşrinisani 1341/12 Kasım 1925).

Bu hırçın oyunun devamı için Altınorduluların ısrarı  zerine Kar ıyakalılar Nevzat olmadan oyuna devam etmeye mecbur kaldılar. İkinci yarının başlamasından sonra Kar ıyakalı oyuncular, Altınordu taraftarlarının kötü tezah ratından etkilendiler. Hatta bu yüzden üzüntüleri arttı ve eski oyunlarından eser kalmadı. Vaziyet tamamen Karşıyaka aleyhinde olmasına rağmen oyunun hâkimiyeti Kar ıyakalılarda idi. Bu sıralarda Ziya'nın kaleye çektiği bir  utu gol oldu. Bundan sonra oyun  irazesinden çıktı ve sahayı seyirciler bastı. Oyunda zevk ve heyecan kalmadı. Sahadan taşkın seyircileri çıkarmak mümkün değildi. Bu vaziyet karşısında oyunun devamı mümkün olmadığından hakeme durum bildirildi. Hakem bir parça inzibatı temin etmek için u ra tıysa da yine istenen netice hasıl olmadı. Kalecinin dışarıda olduğu bir sırada Karşıyaka kalesine atılan bir  utu dışarıdan birisi karşıladı. Hakem topu yere vurdu ve istemeyerek yapılan bir hatayı serbest vuruş ile cezalandırdı. Bu duruma oyuncular sinirlendi ve halk asabile ti.

Ma  da bu arada Kar ıyakalıların talebi üzerine tatil edildi. Ne yazık ki iyi bir maç seyretmek için gelen halk, Altınordu taraftarlarının fazla ta kınlıkları ve mıntıkanın şartları sağlayamaması yüzünden mahzun ve üzüntülü bir şekilde sahadan uzakla tılar²¹.

Sonuç

Spor  lemi Dergisi'nin Türkiye'de sporun tarihinden bahsedilince akla gelen ilk dergi olduğu malumdur. Derginin imtiyaz sahibi olarak  elebizade Said Tevfık, başyazarı ise Burhaneddin Bey olarak bilinmektedir. Bu dergi, mütareke sonrasında yayım hayatına ba layan ve 1929 tarihine kadar yayım hayatına devam eden bir dergidir. Spor konusunda en uzun süreli yayımlanan bir dergi olup ihtisas dergisi olarak da düşünülebilir. Yayın hayatına başladığında planlanan yayımlanma süresi olarak 15 günde bir çıkması d   n lm  t r. Derginin içeriği incelendiğinde ağırlıklı olarak futbol ile ilgilendiği görülmekle birlikte diğer spor branşlarına da yer vermiştir. Dergi başlangıçtaki yayımlanma sıklığına genellikle riayet etmiştir. Ancak diğer yıllardan farklı olarak, kuruluşunun yedinci yılında, 51 sayı olarak çıkarılmıştır. Yukarıda da bahsedildiği üzere derginin 1925 yılında çıkardığı bu 51 sayı günümüzde konuyla ilgili yapılmış olan akademik çalışmalar tarafından henüz kullanılmamıştır.

 zmir'in köklü kulüplerinden Altay Kulübünün,  zmir'de düzenlenen Spor  lemi Turnuvasına katılmamasının sebebi, turnuvadan birkaç ay evvel b n-

21 *Spor  lemi* S. 10, s. 9 (12 Teşrinisani 1341/12 Kasım 1925).

yesindeki futbolcuların kulüpten ayrılarak Göztepe Kulübünü kurmalarıdır.

Spor Âlemi Dergisi tarafından İzmir’de düzenlenen turnuvada maçlar üç hafta devam etmiştir. Dördüncü haftada ise ikinci, üçüncü karmasıyla turnuva birincisi son defa olarak bir maç yapacaklardır. Maçın kazananı Spor Âlemi tarafından ortaya konulan vazonun sahibi olacaktır. İlk haftanın birinci maçı Altınordu ile Altınay takımları arasında oynanmış ve maçı Altınordu 3-0 kazanmıştır. İlk haftanın ikinci maçı ise Karşıyaka ile Göztepe arasında oynanırken maç 0-0 berabere bitmiştir.

İkinci hafta maçlarının ilki İzmir İngiliz takımıyla İtalyan Garibaldi takımı arasında oynanmış ve maç 0-0 berabere neticelenmiştir. İkincisi ise Altay karması ile dokuz Altaylı oyuncu ile teşkil edilen Amerikan Koleji arasında oynanırken maçı 3-2 Amerikan Koleji kazanmıştır. Üçüncü maçta İdman Ocağı ve Yıldız takımları karşılaşmışlar ve maç 1-0 İdman Ocağı lehine neticelenmiştir. Dördüncü maç Altınordu ve Göztepe arasında oynanmış ve maç 2-2 sonuçlanmıştır.

Turnuvanın final maçı Karşıyaka ve Altınordu takımları arasında oynanmıştır. Oyun Karşıyaka’nın 1-0 üstünlüğü ile devam ederken seyircilerin sahaya girmesi sebebiyle tatil edilmiştir. Final maçı ile ilgili olarak derginin sonraki sayıları incelenmiş ancak sonradan oynanıp oynanmadığı konusunda derginin sonraki sayılarında bilgi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Alanka, Ömer- Çimen, Ülhak-Değirmenci, Fatih- Ata, Asiye, “Osmanlıca Spor Süretilerinin Tespiti, Arşiv Araştırması ve Dijitalizasyonu”, *Kesit Akademi*, C 8, S. 32, 2022, s. 311-327.

Anadolu, 18 Ekim 1925.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri- II (1906-1938), Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları:1, 5. Baskı, Ankara 2006.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri- III (1918-1937), Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları:1, 5. Baskı, Ankara 2006.

Eroğul, Ali, *Spor Âlemi (1919-1929) A Turkish Sport Magazine in the Transition Period from the Ottoman Empire to the Turkish Republic*, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010.

<https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/Periodicals/Catalog/Issue/?IssueId=51880>, son erişim tarihi: 26.12.2023.

<https://www.goztepe.org.tr/Kulup/Tarihce> , son erişim tarihi: 10 Aralık 2023.

Karacaoğlu, Latif, *Göztepe Spor Kulübü Tarihçesi (1925-2000)*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2021.

Mutlu, Mustafa, “Basketbolun Türkiye’de Doğuşu ve Gelişimi (1938 Yılına Kadar)”, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C 13, S. 3, Eylül 2023, s. 1681-1698.

Önder, İmren, *Milli Mücadele Dönemi Spor Faaliyetleri (Spor Âlemi Dergisine Göre 1919-1922)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1994.

Sekban, Şeyda, *Türkiye Cumhuriyeti’nin İlk Yıllarında İzmir’de Spor Yaşamı (1923-1938)*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın 2021.

Spor Âlemi, S. 1, (6 Teşrinisani 1919).

Spor Âlemi, S. 8, (29 Teşrinievvel 1341).

Spor Âlemi, S. 9, (5 Teşrinisani 1341)

Spor Âlemi, S. 10, (12 Teşrinisani 1341).

Tazegül, Ünsal, “Farklı Toplumlarda Futbolun Tarihi”, *Akademik Bakış Dergisi*, S. 64, Kasım-Aralık 2017, s. 178-187.

Tekeşin, Hüsnü, “Altay Kaf Sin Kaf Dostluğu”, *Konak Dergisi*, Kış 2020, S. 45, s. 86-87.

Toprak, Zafer, “Türkiye’de Sporun Tarihi ve Spor Âlemi Dergisi ve Türkiye’de İdman”, *Tombak – Antika Kültürü Koleksiyon ve Sanat Dergisi*, S. 20, 1998, s. 5-9.

Yenigün, 18 Ekim 1925.

Yıldız, Onur, “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Spor Dergileri”, *Kitaplar ile Geçen Bir Ömür Mustafa Vedat Sönmez’e Armağan Kitap ve Kütüphane*, editörler: Alpaslan Demir, Tuba Tombuloğlu, Sezai Balcı, Efe Akademi Yayınları, İstanbul 2021.

Ekler

Ek 1: Spor Âlemi Dergisi, S. 8, (29 Teşrinievvel 1341/ 29 Ekim 1925), s. 7 (Spor Âlemi Turnuva Müsabakaları).

سپور عالمی تورنوا مسابقه‌لى

نومرو ۸ : ۱۹۷

سپور عالمی

صفحه ۷ :

۳۴۱/۱۰/۱۶

سپور عالمی طرفندن ترتیب ایدين تورنوا مسابقه‌لرینه
برنجی درجه طاقاردن قارشى بقیه، آلتون اردو
اشترک باشقار ازمیر شاهینونى آلتای بعضی اسپانیه
بنام عدم اشترک قرار ویرمیش، بونک اوزرینه یکی
تشکیل ایدن کوزتیه قلوبی آلتای برینه تورنوا داخل
اولشدر .

بو مسابقه‌لر اوچ هفته دوام ایده جک دردنجی
هفته ایکنجی، اوچینجی مختطیله تورنوا برنجیسی
سوک دمه اولاق اوزره چارچاشاق ویاوچ او بونک
عالمی سپور عالک موضوع قیتمدار وازوسنه تصاحب
ایده جکدر. ایلک ماچ قارشى یاقا سپور ایلک کوزتیه
آره‌سنده تقرر ایشدی .

قیالی بر هوا، هراڭ باغور باغیچى احتیال بون
امیداری قیرسور. فقط فودبول هوسکارلی، مسابقه
سیر ایشکدن کنجی آلاما بونرینه «آل سنجاق» ده کی
ستادیومه قوشمقدن منع نفس ایده میورلر. تاشاکر
پک محدود، اولارده مفرط فودبول تاشامراقلیسی،
وعلاقه دارلر . برنجی مسابقه آلتون اردو-آلتون آی
برنجی طاقاری آره‌سنده اجرا ایده لیرک هیزما کنجندن
دها ضعیف بر صورتده چیقان آلتون اردو صفره
قارشى اوچ سایی ایلک غالب کادی. آلتون اردودن
شوق، فیضی، ذکی، اسپاعیل بکلرله آلتون آیدن
رفت، جلالطوسون، صدق بکلر کوزل اوئنادیلر.

ایکینجی مسابقه

قارشى یاقا سپور ایلک کوزتیه آره‌سنده کی تورنوا
ماچ ایدی .

حکم : آلتون اردودن فیضی پک :

قارشى بقیه سوک زمانلارده اشترک ایدن مهم
اوبونجیلردن مرکب قوبلی برطاقدی .

کوزتیه ایسه بوندن بر ایکی آی اول آلتايدن
استغفا کوزتیه قلوبی تأسیس ایدن آلتای برنجی
واکنجین طاقم اوبونجیلردن مرتبیدی . نسبتاً
ضعیف اولان بو طاقم قارشى بقیه یاقا
مشکوک، قارشى بقیه ایسه کوزتیه قارشى غالب
کلیسی ملحوظلیدی. ایلک دوره قارشى بقیه کوزکار
علیه‌نده اولسه رغمًا کیتی آلتای بارز برتوقدی.
پوسفنده کوزتیه لیلرک موقتیل ومهلاک آقینلری
هیچ برنجیه ویرمیش، کوزتیه بک ضعیف مدافعه‌سینه

قارشى بقیه، مؤراولامبارق سایی یاپامامشدی . ایکنجی
دوره‌ده ایسه ذاتاً سن سرت روزکاری اهلرینه
آلتان قارشى بقیه لیلر مئادی صورتده کوزتیه مدافعه‌سنده
اوسپا بوقبول یاقی امکانشی بولامادیلر . کوزتیه بک
منفرد آقینلردن اساساً برنجیه ایلک ایلک امکان
خارجنده ایدی . معمایه قارشى بقیه بک طالع سیرلکی
چوق فضله ایدی . پوسفنده ده قارشى بقیه لیلر بر
چوق فرستلری هدر، بعضی شوتلری ده غول پوستک
دیرکلری چیزارق آشریدیلر .

نیجه صفر صفره ختام بولدی . قارشى بقیه دن
وسى، صائم، علی، نوزاد بکلرله کوزتیه دن معمار
نحای، مظفر، کنعان، بها، قلمچی عایدین بکلر
موفق اولدیلر .

بها قورنور آلپ

ازمیرده

ازمیر تجارت ولسان مکنتی وولدی بول طاقیله
ازمیر ارکاک معلم مکنتی وولدی بول طاقیله آره‌سنده
پایلان ماجده تجارتلر غالب کشلردر .

قار باغیچه ده اجتماع

قار باغیچه قلوبی مؤسسلری جمعه کونی ساعت
اون بوچوقده قاضی کوبنده قوش دیل چارنده قولوب
بناسنده براجتماع عقد ایشلردر . موقت رئیسک
ابن الریق احمد نورالدين پک انتخاب ایدلکدن سوکرا
علی نای پک هیأت اداره بک راپورری اوقوشدر .
راپور عمومیتله تصویب اولوغش هیأت اداره بک تشکیل
ایدهن ذواته تشکر ایدیش واستغفارلری قبول
اولوتامشدر. نتیجه ده اسکی هیأت اداره استغفارسی
کری آلتی شپورینده قاشدر . بو صورتله کرب
عموی علی نای پک اسکی وظیفه‌سنده ایفا اولوتامشدر.
متعاقباً ادارى وفتی مسائلک تفریق و آیری آیری
اداره‌سی یچین عصمت طرفندن واقع اولان تکلیفک
تدقیق وکلجک اجتماعده مذاکره سی قرارلاشیش ،
علی نای بک تکلیف اوزرینه میبوت چیزاده حدی پک
مؤسس اعضاقله قبول ایدلشدر .

هیئت اداره به موقتیت نئی ایدرز .

Ek 2: Spor Âlemi Dergisi, S. 9, (5 Teşrinisani 1341 / 5 Kasım 1925), s. 16
(İzmir'de Spor Âlemi Turnuvası).

نومرو : ۹ - ۱۹۸

سپور عالمی

صفحه : ۱۶

ازمیرده سپور عالمی تورنواسی

۲۳/تشرین اول/۳۴۱

کوزتیه ایسه کچن هفته کینک عینی ، یالکر های خطنه باشقه بر اوونجی کچمشدی .

اوونجه آلتون اردونک آقینله باشلانیدی . دها بدایتدن مساوی بر جریان آلان اوونده نجاتی طوقی سورمکده ایکن جزا ساحه سی داخلنده خصم مدافعی طرفندن آیاغنه چله مطلقه سی آلتون اردو به پنائی به سبیت وردی . معمار نجاتی اصابتی بر ضرره ایله پناائی غوله تحویل ایتدی . بو غولدن سوکرا اوون حرارتلنکک باشلا یوق دوره ک استفاده مرکز مهاجم مظفر ک صاعدن آلدینی کوزل بر یایی شوته تحویل ایدره ک کوزتیه حسابت ایکنجی صائی ده قید ایش اولدی .

آلتون اردو لیرک امید اتمک لری بو ایکنجی غول کندیلری دها زیاده تحریک ایتدیده غول باغی فرصتی بولامادیلر . بودوره ده دیگر جزا اردن طرفین استفاده ایدمه یه ک ۰ - ۲ ایله کوزتیه ک لهته ختام بولدی .

ایکنجی یاری باشلار باشلاماز آلتون اردو لیر کوزتیه ک ضعیف جهتلردن هجومه کیه ک باواش باواش حاکیتی آغنه باشلادیلر . اون ییشی دقیقه ده صاغ مدافعت برخطاسی یوزدن آلتون اردو لیر استفاده ایدره ک ایلک صائی عقیده اولان اکی پناائی ک بر یسنن بر غول یابارق ایکنجی صائی ده باغنه موفق اولدیلر . مساواتی تأمین ایدن آلتون دیگر بر صائی باغنه موفق اولامی یوق اوون اکی ایکی به بر ابره نتیجه لندی .

آلتون اردودن شوق ، قیسی ، ضیا ، طاق نور ، حسین . کوزتیه دن معمار نجاتی ، و داد ، مظفر ، کنعان ، بها و یالخاصه قلمه سی عایدن بکر کوزل اوینادیلر .

بها نور نور ایل

صوک خبرلر :

فینال مانجده صفره قارش ایکی صائی ایله آلتون اردو غالب کلره ک تورنوا قوبه سی قراغشدر . تفصیلات کله کک صایزده در .

— ازمیر تجارت ولسان مکتبی و له ی بول ایکنجی طاقی ایله ارکک لیه سی ایکنجی طاقی آره سنده ۲۷ تشرین اول ۳۴۱ بازار ایرتسی کونی آقشای ساعت درنده باشلان مانجده تجارتیلر ۲۴ صائی به مقابل ۳۲ ایله غالب کلشدر .

کچن هفته بلوطلو ویاغورلی بر هوا ایله او یوان ازمیر بو هفته لطیف وراق بر هوا ایله او یاعشیدی . آل سنجاق پونله ک یک و ملی اسیدر . ادمان میدانی دها صیاحدن مختلف قلوب او یونجیلرله اشغال ایدلیدی .

برنجی مسابقه :

صبح ساعت ۱۰ ده شهر من انکلیز طاقیله ایتالیان غاری بیلدی طاقی آره سنده باشلان مسابقه طرفینک صائی با یاماسیله صفر صفره ختام بولدی .

ایکنجی مسابقه :

آلتای برنجی ، ایکنجی غلطیله طفوزی آلتای او یونجیلردن متشکل آمریقان قولله طاقیله ساعت ۱۱ ده عینی مکتب معلملردن میتر فاولره ک اداره سنده صوک اوساید قاعده سی او زرنه اکز رسیس شکنده بر مسابقه یابار ق اکی به قرشی اوج قولله آمریقان قولله طاقی غالب کلدی . آلتای قلمه جیسی فهمی بکک مکتب طاقنده اوینامه سیله اونک برینه اقامه ایدین کوچوک بر قلمه سی آلتایک مغلوبیتنه سبیت وردی . دها حاکم اوینایان آلتای لیرک یردن بو ککدن تون شولتری قلمه سی فهمی ک عقاءنه او غرایدی . فهمی قولله غایبک بکانه عامل ایدی .

اوجینجی مسابقه :

کچن هفته اجرا ایدله یه ک تأخره او غرایان ادمان اوجانی . بیلدیز مسابقه سته اوکلدن سوکرا ساعت اوجه اون وارکن علاه الدین بکک اداره سنده باشلانیدی .

برنجی دورده متوازن بر قوت عرض ایدن طرفین طاقلری یایدینی هجوملردن استفاده ایدمه یه ک صائی با یایدیلر . ایکنجی هافتا ک اونجی دقیقه سنده ادمان اوجا قیلر ایلک و صوک صائی یابارق غایبی تأمین ایتدیلر . طرفین نه یه قدر باشقه غول با یامادن بو اوونده صفر - ۱ بیلدیزک مغلوبیتنه ختام بولدی .

دردنچی مسابقه :

بو مسابقه سپور عالمی تورنواستک ایکنجیسی واهینتله انتظار ایدین آلتون اردو - کوزتیه طاقلری آره سنده ایدی . ساعت ۴ ده طرفین او یونجیلری ساحه یه چیقار ق موقلری اشغال ایتدیلر . حکم : موسیو دومه نیقو . آلتون اردو هر دفعه کی طاقیله ؛

Ek 3: Spor Âlemi Dergisi, S. 10, (12 Teşrinisani 1341/12 Kasım 1925), s. 8
(İzmir'de Spor Âlemi Turnuvası Finali)

نومرو : ۱۰ - ۱۹۹

سپور عالمی

صفحه : ۸

ازمیرده سپور عالمی تورنواسی فینالی

یقه لیلرک منتظم یاسلری ایله تآلتون اوردو قلمه سنک
 اچریلرینه قدر آقدی . آلتون اوردو قوتلی وشدتلی
 هجومی زورقله اعاده به مقتدر اولدقدنصره یه
 صیفه و تهلکلی وضعیتلر آلفه باشلادی . طوب

باپلان ایکی ماچدنصره سپور افکار عمومی .
 سنی علاقه دار ایدن قارش یقه - آلتون اوردو
 مسابقه سی فینالی تشکیل ایدوردی . قارش یقه ،
 طاقلرک قوتندن حق بر صورتده امین . .

ازمیرک قیمتلی قلوبلرندن : قارش یقه سپور قلوبلر فودبول برنجی طاقی

متادیا آلتون اوردو قلمه ساحه سی داخلنده
 دولاشیور . حسینک وضایک بعض فردی آقینلری
 آلتون اوردو نصف ساحه سنک طوبی اوزاقلاشد برمه
 موقت برآن ایچون عامل اولیوردی . قارش یقه ک
 سول طرف اوونجیلرندن خلیل ، نوزاد ، حامد
 آره سنده تأسس ایدن قومینه زون ، قارش یقه
 اوونجیلرینه آلتون اوردو قلمه سنه قوتلی شونلر
 حواله سنه مکمل فرستلر احضار ایدیوردی .

ایشته بو حرازلتی صیره لره نوزاددن آلدینی
 باپی حامد آلتون اوردو قلمه سنه چوق شدتلی
 واتی بر طرزده آقدی . مصطفی طوبندی .
 وطالعیز قارش یقه لیلر بردلو غول آتامابورلردی .
 طالعیزلک اودرجه عیان ایدی که ، آلتون اوردو
 قلمه سنه خلیل طرفندن آتیلان شوت قلمه جینک
 باجاقلری آره سنک قاجدینی حالد قلمه جینک ایسته میه رک
 آلدینی وضعیت طولا یسیله غول ایله نتیجه لهدی .
 ماچک قارش یقه حاکمی آلتنده جریانی شون فکر لره
 ثابت بردوشونجه حاصل ایتدیرمشدی . آلتون اوردو
 مغلوب اوله جق . فقط قارش یقه ک مکمل بر اوونجیسی
 اولان نوزاد بر خطا یوزندن طاقندن آریله دی و زوالی
 نوزاد طاقنک غایبتی قلوبک شرقی ایچون بیلداز
 ربله ی اشعرا . . . معروض قالدینی عاقبت وآز قدا

ماچک بوم اجراسی اولان جمعی بکلیورلر . صبر سزقله
 انتظار ایدیلن قارش یقه حسابنه فنا خاطرهلر
 صافلایان کون کلدی . ماچک اهیچی دیگر اوونلره
 نظر آ ساحه ده فاضله سیرجی طوبلاشدی . ایلک
 ماچ انگیز-ایتالیان طاقلری آره سنده پایلیدی .
 انگیزلر بره مقابل ایکی صانی ایله خصمیلری مغلوب
 ایتدیلر . بعد ساحه آقیشلر آره سنده قارش
 یقه و آلتون اوردو طاقلری چیقدی . فطوغرافلر
 چکیلیدی . حکم میستر فاوله رک اداره سنده طاقلر
 شو صورتله اخذ موقع ایتدیلر .

شامیونکدر . ربله
 چیلریدر . بوونره ایلک
 ۱۶ نوزده باشلامشدر .
 متشکل اولان بوغروب
 برچوق طلبلر قارشوسنده
 آورو بانک الک قیتلی شامیو
 شمدیکی حالد برچوق نو
 آله تیزم باراملرینه ایشلی
 پروغرای موجینجه ۱۴ ذک
 میانشده انکلتزه ، آلتانیا ، اسامیل حق
 دایماره ، و بوونو مرکزی اوردو
 ۴۰ بیک کیلومترولی بر سیاحت ، بوندن باشقه